

WSTĘPNE STANOWISKO ZOSP RP W SPRAWIE PROJEKTU USTAWY O OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ

[aktualizacja: wt., 2021-05-04 14:07]

Ogólne stanowisko

1. Projekt ustawy o ochotniczej straży pożarnej przewiduje, że ochotnicze straże pożarne, które utworzą jednostki ratowniczo-gaśnicze OSP, zwane dalej "JRG OSP", są jednostkami ochrony przeciwpożarowej (art. 1 ust. 1). Pozostałe OSP, które nie będą w stanie utworzyć JRG OSP przestaną być jednostkami ochrony przeciwpożarowej i nie będą mogły brać udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych. Będą mogły funkcjonować na zasadach określonych wyłącznie w Prawie o stowarzyszeniach.
2. OSP, które nie będą w stanie utworzyć JRG OSP utracą możliwość finansowania OSP przewidzianego obecnie w ustawie o ochronie przeciwpożarowej.
3. OSP zostanie poddana bezpośredniej kontroli wojewody oraz nadzorowi komendanta wojewódzkiego PSP. Zakres i sposób kontroli oraz zakres i sposób nadzoru nie zostały na razie określone.
4. Strażacy ochotnicy utracą prawną możliwość posługiwania się nazewnictwem *strażak*, a nazywani będą "*Ratownikami OSP*".
5. Członkowie OSP utracą prawo do własnego munduru wyjściowego i galowego. W projekcie zapisano "*Ratownikom OSP w JRG OSP, przysługiwać będzie prawo do środków ochrony osobistej i umundurowania, na zasadach określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej*".
6. Świadczenia *dla ratowników OSP* (zwolnienia z pracy, odszkodowania, ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych, rekompensaty, ochrona prawno-karna) pozostają praktycznie niezmienione w stosunku do aktualnego stanu prawnego.
7. Projekt ustawy o ochotniczej straży pożarnej wprowadza świadczenie ratownicze, z tytułu wysługi lat w JRG OSP trwającej ponad 25 lat. Są to warunki gorsze niż w projekcie ustawy tzw. społecznym oraz w projekcie ustawy senackiej (tzw. dodatek do emerytury)..
8. Wprowadzenie uznaniowych uprawnień finansowych dla ratowników OSP.
9. Wprowadzenie urzędowego wzoru legitymacji dla *ratownika OSP*, który OSP będą musiały stosować.
10. Państwowa Straż Pożarna przestanie nieodpłatnie szkolić ratowników OSP. Brak jednoznacznego wskazania podmiotu odpowiedzialnego za finansowanie szkoleń.
11. Brak wskazania odpowiednio długiego okresu przejściowego we wprowadzaniu ustawy.

Szczegółowe stanowisko

1. W aktualnym stanie prawnym każda OSP jest jednostką ochrony przeciwpożarowej uprawnioną do udziału w działaniach ratowniczych. Niezależnie od stopnia jej wyposażenia w sprzęt. Warunkiem jest tylko posiadanie odpowiednio przeszkolonych strażaków, posiadających aktualne badania lekarskie oraz wiek 18-65 lat. Tak więc OSP może prowadzić działalność z zakresu ochrony przeciwpożarowej w zakresie w jakim jest do tego zdolna. Obecnie minimalne wymogi, m.in. w zakresie wyposażenia

w sprzęt, są stawiane tylko dla OSP, które włączone są do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Projekt nowej ustawy o ochotniczej straży pożarnej przewiduje, że ochotnicze straże pożarne, które utworzą jednostki ratowniczo-gaśnicze OSP, zwane dalej "JRG OSP", będą jednostkami ochrony przeciwpożarowej (art. 1 ust. 1). Inne OSP, które nie będą w stanie utworzyć JRG OSP przestaną być jednostkami ochrony przeciwpożarowej i nie będą mogły brać udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych. Będą mogły funkcjonować na zasadach określonych wyłącznie w Prawie o stowarzyszeniach, tak jak działają np. stowarzyszenia kulturalne, edukacyjne, numizmatyczne, czytelnicze. Sama wola utworzenia JRG OSP nie wystarczy, ponieważ by to uczynić trzeba będzie spełnić m.in. minimalne wyposażenie JRG OSP w pojazdy gaśnicze i specjalne oraz sprzęt i środki techniczne, minimalne standardy zdolności operacyjnej, minimalne standardy gotowości operacyjnej, które określić ma minister właściwy do spraw wewnętrznych w rozporządzeniu. Która OSP nie spełni tych wymogów utraci status jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Pod znakiem zapytania stoi także dalsze istnienie specjalistycznych OSP, np. ratownictwo wodne, grupy poszukiwawcze z psami.

2. OSP, które nie będą w stanie utworzyć JRG OSP utracą możliwość finansowania OSP przewidzianego obecnie w ustawie o ochronie przeciwpożarowej. OSP z JRG OSP będą miały finansowanie, z tym że minister właściwy do spraw wewnętrznych corocznie określi wysokość środków finansowych i ich podział na zapewnienie wyłącznie zdolności i gotowości operacyjnej JRG OSP oraz wykonywania zadań na rzecz ochrony ludności (art. 25 ust. 2 projektu ustawy). Czyli zostanie z jednej strony wprowadzone ograniczenie możliwości przekazywania wyższych kwot ponad granice określone w rozporządzeniu na zapewnienie gotowości bojowej, a z drugiej wymusi m.in. na gminach zapewnienie minimalnych środków. Ograniczy to możliwość specjalizacji OSP na terenie gmin. Prowadzić będzie, w przypadku dużej liczby OSP na terenie gminy, do wybiórczego finansowania konkretnych OSP z pominięciem innych. W konsekwencji spowoduje to likwidację wielu OSP.
3. W zakresie zadań ochotniczej straży pożarnej, jako jednostki ochrony przeciwpożarowej, podlegać będzie bezpośredniej kontroli wojewody oraz nadzorowi komendanta wojewódzkiego PSP. Niedookreślenie zakresu i sposobu sprawowania kontroli i nadzoru prowadzić może np. do sprawowania nadzoru w postaci wydawania rozkazów.
4. Od półtora wieku członkowie OSP zwani byli strażakami. Projekt ustawy o ochotniczej straży pożarnej prawnie eliminują możliwość posługiwania się tym nazewnictwem, posiadającym bardzo dobrą konotacją społeczną. Zgodnie z projektem ustawy strażacy ochotnicy będą nazywani *ratownikami OSP*.
5. 5. Art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przeciwpożarowej zawiera zapis, iż ochotnicza straż pożarna jest jednostką umundurowaną. Pozwalało to posiadać przez członków OSP własnego umundurowania, w skład którego wchodziły ubiory wyjściowe i galowe oraz specjalne. Oczywiście ubiór specjalny posiadał wymagania w zakresie bezpieczeństwa na poziomie tym stosowanym przez PSP, ale posiadał swoje odrębności w zakresie oznaczenia (np. białe hełmy). Projekt ustawy o ochotniczej straży pożarnej w art. 18 zawiera zapis: „*Ratownikowi OSP biorącemu udział w działaniach ratowniczych, akcjach ratowniczych organizowanych i prowadzonych przez Państwową Straż Pożarną lub wykonującemu inne zadania związane z ochroną przeciwpożarową, ochroną ludności, przysługuje prawo do środków ochrony osobistej i umundurowania, na zasadach określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej*”.

Umundurowanie specjalne ujednolici się z umundurowaniem PSP także w wymiarze wizualnym. Brak zapisów w projekcie ustawy na temat umundurowania wyjściowego i galowego sprawia, że „ratownicy OSP” oraz pozostali członkowie OSP nie będą mieli prawa do ich noszenia.

6. Zapisy dotyczące uprawnień strażaków OSP w zakresie świadczeń (zwolnienia z pracy, odszkodowania, ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych, rekompensaty, ochrona prawno-karna) pozostają praktycznie niezmienione w stosunku do aktualnego stanu prawnego (art. 12-15 i 17 projektu ustawy) i tylko następuje przeniesienie przepisów do projektu ustawy z innych uregulowań aktualnie istniejących, w tym głównie z ustawy o ochronie przeciwpożarowej.
7. Art. 16 projektu ustawy przewiduje, że ratownikowi OSP przysługiwać będzie świadczenie ratownicze, z tytułu wysługi lat w JRG OSP w wysokości 1/14 stawki minimalnego wynagrodzenia za pracę. Uprawnienie do świadczenia przysługuje ratownikowi OSP, który był co najmniej przez 25 lat czynnym członkiem JRG OSP. Świadczenie wypłacane jest po osiągnięciu przez mężczyznę 65 roku życia oraz kobietę 60 roku życia.
Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej przyjmuje z zadowoleniem, że po wielu latach starań strażaków ochotników, rządzący zdecydowali się na wprowadzenie uregulowań zbliżonych do postulowanego dodatku do emerytury (renty) dla członków OSP za udział w działaniach ratowniczych. Jakkolwiek propozycje zawarte w projekcie ustawy są gorsze niż w projekcie ustawy społecznej (znajdującej się w „zamrażarce” sejmowej), popartej podpisami przez ponad 200 tys. osób, która przewiduje minimalny okres udziału w działaniach ratowniczych na 20 lat i dodatek w wyższej wysokości.
8. Art. 20-22 projektu ustawy wprowadza, bliżej nieokreślone, uprawnienia głównie finansowe dla ratowników OSP. Szczegóły mają zostać ustalone w rozporządzeniu. Jednak z treści norm prawnych projektu ustawy można wnioskować, że ich przyznawanie będzie zależało wyłącznie od uznania przyznającego.
9. Legitymacje dla ratowników OSP będą wydawane według wzoru ustalonego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. OSP stracą tu swoją samodzielność.
10. Art. 27 ust. 1 projektu ustawy o ochotniczej straży pożarnej przewiduje, że szkolenie pożarnicze ratowników OSP prowadzi Państwowa Straż Pożarna. Jest to przeniesienie zapisu art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej z pominięciem jednego wyrazu: „nieodpłatnie”. Nie można przyjąć, że pominięcie jest czysto przypadkowe, ponieważ przepis w pozostałym zakresie zachował swoje dotychczasowe brzmienie. Tak więc szkolenia będą finansowane z innych źródeł. Ustawa jednak ich nie wskazuje. Może więc chodzi o samą OSP bądź np. gminę.
11. Brak przewidywanego odpowiednio długiego okresu przejściowego we wprowadzaniu ustawy (vacatio legis). Utrudni to w okresie przejściowym dostosowanie się OSP do nowych uregulowań prawnych.

Projekt Ustawy o ochotniczej straży pożarnej

Projekt senacki o dodatku do emerytur:
<https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/inicjatywy-...>

Projekt obywatelski o dodatku do emerytur:
<https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/7C1FF04A751BF1EBC125811C003D330C...>

<https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/7C1FF04A751BF1EBC125811C003D330C...>